

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-431-3-26>

TRANSLATING FEATURES OF POLITICAL NEWS ARTICLES INTO UKRAINIAN

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ НОВИНИХ СТАТЕЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Kucherenko M. V.

*Teacher at the Department of Foreign
Languages and Translation Studies
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Кучеренко М. В.

*викладач кафедри іноземних мов та
перекладознавства
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

У процесі перекладу часто стає неможливим використання буквального словникового відповідника, і перекладач вдається до перетворення внутрішньої форми слова чи словосполучення або ж його повної заміни, тобто до перекладацької трансформації. За визначенням, поданим у лінгвістичній енциклопедії О.О. Селіванової, трансформація – це основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних або семантичних компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [1, с. 148].

Одні із основних і найбільш поширених видів трансформацій є генералізація значень, конкретизація значень, додавання слова, вилучення слова, антонімічний переклад, смисловий розвиток, калькування (дослівний переклад), транскодування та перестановка слова. Для того, щоб переклад був точним, адекватним і зрозумілим можна виділити одну із головних умов, а це – знання словникових еквівалентів, тому що інколи лексичний елемент неможливо перекласти як окреме слово чи фразу.

Генералізація – вид трансформації при якій слово із вузьким значенням, що перекладається, замінюється на слово із ширшим значенням, нерідко гіпонімом при перекладі загальнонародного та загальнонаукового шарів лексичного складу наукових і технічних текстів [2, с. 306]. Наприклад, *Ukrainian forces have retaken control of several villages in the Kharkiv region, according to Ukrainian officials.* – Українські війська відновили контроль над кількома селами у Харківській області, повідомляють українські офіційні особи. "Several villages in the Kharkiv region" перекладено як "кількома селами у Харківській області" [7]. Цей переклад не описує конкретні назви сіл, які були взяті під контроль.

Конкретизація значення – це лексична трансформація, внаслідок якої слово широкої семантики в оригіналі замінюється словом вузької семантики. Цей спосіб перекладу частіше застосовується тоді, коли перекладаються слова із дуже широким, навіть можна сказати розмитим значенням [2, с. 301–302]. Наприклад, *The United States has announced that it will be providing Ukraine with an additional \$ 800 million in military aid.* – Сполучені Штати Америки оголосили про надання Україні додаткової військової допомоги на суму 800 мільйонів доларів [8]. В цьому прикладі використовується конкретизація значення: "Military aid" перекладено як "військова допомога". Цей переклад описує конкретний тип допомоги, яку надають США Україні, так само як і "\$ 800 million" перекладено як "на суму 800 мільйонів доларів". Цей переклад описує конкретну суму допомоги.

Додавання слова – ця трансформація полягає у введенні у переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення, що перекладається, та дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують в культурі мови перекладу [2, с. 309]. До прикладу, *The Ukrainian government has announced that it will be providing financial assistance to all citizens who have been affected by the war.* – Український уряд оголосив, що надаватиме фінансову допомогу всім громадянам, які постраждали від війни та окупації [5]. У цьому прикладі додано слово «окупації» для підкреслення додатково аспекту проблеми.

Вилучення слова. Говорячи про цю трансформацію, слід також зробити застереження для лексичної трансформації додавання. Перекладач від себе, тобто довільно, не може вилучати нічого із змісту тексту, що перекладається [2, с. 311]. Наприклад: *The European Union has announced that it will be imposing new sanctions on Russia in response to its invasion of Ukraine.* – Європейський Союз оголосив про запровадження нових санкцій проти Росії у відповідь на її вторгнення в Україну [4]. В цьому прикладі використовується вилучення слова "imposing" – слово "запровадження" з перекладу для того, щоб зробити текст більш коротким та динамічним.

Перестановка слова – сутність трансформації перестановки полягає у тому, що при перекладі лексичні елементи міняються місцями (тобто, змінюють позицію на протилежну), наприклад, *The Ukrainian president has called for a ceasefire in the Donbas region.* – Президент України закликав до припинення вогню в регіоні Донбасу [6]. В цьому прикладі використовується перестановка слова "President" – "президент" з кінця речення на початок для того, щоб зробити акцент на особі, яка закликала до припинення вогню та щоб зробити текст більш лаконічним.

Транскодування (транскрипція і транслітерація) – це такий спосіб перекладу, коли звукова та графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу. При транскодуванні літерами мови може передаватися вся форма, або більша її частина. Іноді застосовується змішане танскодування, коли більша частина транскодованого слова відбиває його звучання у вихідній мові, але разом із тим передаються й деякі елементи його графічної форми. Перш ніж застосовувати цей спосіб перекладу, перекладач повинний переконатися, що в мові перекладу відсутній перекладний відповідник слова, що перекладається, інакше через транскодування в мові перекладу можуть виникнути дублетні терміни, а це порушує чіткість та стрункість певної терміносистеми [2, с. 282]. Наприклад, Ukrainian President Volodymyr Zelenskyi has addressed the nation in a video message, vowing to continue the fight against russia. – Український Президент Володимир Зеленський звернувся до нації у відеозверненні, пообіцявши продовжити боротьбу проти росії [3]. У цьому реченні «Володимир Зеленський» транслітеровано для збереження оригінального звучання імені та прізвища президента України. Іншими прикладами є: *port* – порт, *Mariupol* – Маріуполь, *company* – компанія, *Chornobyl* – Чорнобиль, *catastrophe* – катастрофа, *Hong Kong* – Гонконг, *Ukraine's Ukrzaliznytsia* – Українська Укрзалізниця, *Pavlo Kyrylenko* – Павло Кириленко, *Bucha* – Буча, *Luhansk* – Луганськ, *Kramatorsk* – Краматорськ.

Антонімічний переклад – коли форма слова або словосполучення замінюється на протилежну, а зміст одиниці, що перекладається залишається в основному подібним. По суті термін “антонімічний переклад”, який зустрічається у перекладознавчій літературі, є неточним, оскільки слово, що перекладається, не замінюється на антонім у мові перекладу, а змінює лише форму на протилежну, тоді як його зміст, значення залишається без особливих змін [2, с. 291]. Прикладом такої трансформації є: *The russian Defense Ministry has claimed that its forces have made significant gains in the Donbas region.* – Міністерство оборони Росії заявило, що не зазнало значних втрат у регіоні Донбасу [10]. В цьому прикладі використовується антонімічний переклад "made significant gains" – "не зазнало значних втрат". Такий переклад використовується для підкреслення неправдивості заяв російського міністерства оборони та щоб зробити текст більш іронічним.

Смисловий розвиток один із прийомів контекстуальної заміни, коли в перекладі використовується слово, значення якого є логічним розвитком значення слова, що перекладається [2, с. 289]. Наприклад, *The United States has announced that it will be providing additional military aid to Ukraine, including weapons, ammunition, and supplies.* – Сполучені Штати Америки оголосили про надання Україні додаткової військової

допомоги, включаючи летальну зброю, боєприпаси та інші необхідні матеріали [9]. В цьому прикладі "military aid" –перекладено як "військова допомога" з уточненням, що йдеться про летальну зброю. "Weapons, ammunition, and supplies" – розширено перелік видів допомоги з урахуванням контексту. Смісловий розвиток використовується в цьому перекладі, щоб зробити текст більш зрозумілим для української аудиторії і підкреслити, що США надають Україні не лише гуманітарну, а й військову допомогу.

Мета перекладу та роботи перекладача – не просто передати слова з однієї мови на іншу, а й зробити текст зрозумілим, чітким і максимально корисним для цільової аудиторії, особливо якщо це стосується політичних новин у період російсько-української війни. А перекладацькі трансформації, що були описані вище є необхідним інструментом для того, щоб не втрачаючи важливої інформації зберегти стилістичні особливості оригіналу, врахувати культурні та лінгвістичні особливості мов перекладу та підкреслити неправдивість або іронію в тексті.

Література:

1. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія.* № 19. 2015. С. 148–150.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця : Нова книга, 2004. 575 с.
3. BBC. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-67855158>
4. Department of Enterprise Trade and Employment. URL: <https://enterprise.gov.ie/en/publications/eu-trade-sanctions-in-response-to-situation-in-ukraine-.html>
5. Government portal. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/u-2024-rotsi-oon-nadast-dopomohu-ukraini-na-42-miliarda-dolariv-ssha-dlia-podolannia-humanitarnykh-naslidkiv-viiny>
6. Politico.eu URL: <https://www.politico.eu/article/ukrainian-and-russian-leaders-confirm-cease-fire-in-donbas/>
7. RadioFreeEurope URL: <https://www.rferl.org/a/ukraine-heavy-fighting-russia-donbas-counteroffensive/32454060.html>
8. Reuters URL: <https://www.reuters.com/world/europe/us-announces-additional-800-million-military-aid-ukraine-2022-04-13/>
9. U.S. Embassy in Ukraine. URL: <https://ua.usembassy.gov/biden-administration-announces-additional-u-s-military-assistance-for-ukraine-3/>

10. Voice of America. URL: <https://www.voanews.com/a/as-russia-claims-gains-zelensky-says-heroic-defense-of-the-donbas-continues-/6607933.html>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-431-3-27>

**TOPONYM MODIFICATIONS IN THE UKRAINIAN
TRANSLATION OF EDWARD LEAR'S LIMERICKS**

**МОДИФІКАЦІЇ ТОПОНІМУ В УКРАЇНОМОВНОМУ
ПЕРЕКЛАДІ ЛІМЕРИКІВ ЕДВАРДА ЛІРА**

Moskalenko N. O.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Translation
Dnipro University of Technology
Dnipro, Ukraine*

Москаленко Н. О.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри перекладу
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Vysotska T. M.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Translation
Dnipro University of Technology
Dnipro, Ukraine*

Висоцька Т. М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри перекладу
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Cherkashchenko O. M.

*Senior Lecturer at the Department of
Translation
Dnipro University of Technology
Dnipro, Ukraine*

Черкащенко О. М.

*старший викладач кафедри перекладу
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Творчість Е. Ліра привертає увагу дослідників як феномен впливового тексту (Коваленко Л.А.) [1, с. 50]. Традиційно сприймають лімерики Е.Ліра як поезію для дітей, але у сучасному науковому просторі змінюються визначення щодо адресата Е.Ліра (Москаленко Н.О.) [2, с. 285]. Науковці вивчають лінгвістичні та поетичні риси впливового тексту, у якому поєднуються мовна гра, нонсенс як естетичний прийом (Озолін В.) [3, с. 152]. У парадигмі сучасної лінгвістики лімерики Е. Ліра розглядають як феномен когнітивного дисонансу (Москаленко Н.О.) [2, с. 287]. Феномен нонсенсу в поетичному світі Е. Ліра стає об'єктом дослідження багатьох науковців у парадигмі